

Kéretlenül küldött cikkeket csak akkor küldünk vissza, ha bélyeget mellékelnek. Kéziratokat hat hétnél tovább nem őrzünk.

Szerkesztőség:
VII., István-út 67.
Telefon : 117-58.

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE, A NŐTISZTVEISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE, A NAGYVÁRADAI, SZOMBATHELYI, TEMESVÁRI ÉS ARADI NŐTISZTVEISELŐK EGYESÜLETEINEK ÉS A „FÉRFILEG A NŐK VÁLASZTÓJOGA ÉRDEKÉBEN” HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Lapunk tartalmát csak a Nő és a társadalom megnevezése mellett szabad átvenni. Cikkek átvételéhez azonkívül a szerző engedélye is megszerzendő.

Kiadóhivatal:
Andrássy-út 83.
Telefon 80-75

TARTALOM: Magántisztviselők sztrájkja. – Ágoston Péterné: A feminizmus újabb törekvései. – Glosszák. – George Creel és Ben B. Lindsey: A nők választójoga a gyakorlatban. – Vannak-e született prostituáltak? – P. Bexheft Lily: Francia feminizmus. – Szemle. – Irodalom. – Szerkesztő üzenetei. – Barand Margit: Grace Darling. – Nőkongresszus rovata. – Feministák Egyesületének rovata. – Nőtisztviselők Országos Egyesületének rovata.

A svéd király január 16-iki trónbeszédében szószerint ezeket mondta a nők választójogáról: „A nők még nélkülözik a polgári jogok legfontosabbikát. Az igazság, valamint az állam érdeke követelik e baj sürgős gyógyítását. Ezért szándékozom még ezen ülészak alatt a Házhoz javaslatot benyújtani a választójogi törvények oly irányú kibővítése érdekében, hogy a nők a férfiakkal egyenlő feltételek mellett kapjanak aktív és passív politikai jogokat.”

Magántisztviselők sztrájkja.

Minden újságolvasó ember tudja, hogy az Első Magyar Papíripar Részvénytársaság huszonnyolc tisztviselője február közepén sztrájkba lépett és a két napig tartó munkabeszüntetéssel elérte munkabérének 20%-os emelését. A tisztviselők berkeiben azóta úgyszólván egyébről sem esik szó, mint erről a sikeres bérharcról. Vannak, akik a papírgyár tisztviselőit hősök gyanánt ünneplik és – Magyarországon vagyunk – bankettet akarnak rendezni tiszteletükre; és vannak, volna „-typusú filozófusok, akik azon töprengenek, hogy mi lett volna, ha ez a könnyelmű sztrájk nem sikerült volna.

Itt jó lesz megállni. Könnyelműek voltak-e a sztrájkolók? Íróasztal mellett bölcseledő szobatudósok szempontjából feltétlenül könnyelműek voltak; de ha az agyonhajszolt, gondgyötörte tisztviselő szemével próbáljuk a dolgot nézni, akkor nagy bennünk a hajlandóság arra, hogy a „könnyelmű” szó helyébe „elkeseredett”-et tegyünk és ezzel megvan a helyzet kulcsa. Bizonyára nem máról-holnapra ér-

lelődött meg a tisztviselőkben az az elhatározás, hogy a legvégső eszközhöz, a sztrájkhoz nyúljanak. Apránként gyűlt össze ez a sok keserűség, amely most végre kitört. Ideje volt hozzá elég, mert bár volt a sztrájkolók közt olyan is, aki csak pár napja volt a vállalat kötelékében és csupán a szolidaritás kedvéért tette le a tollat, – a többség régebbi tisztviselőkből adódott. Ötnek közülök öt évnél, ötnek tíz évnél is hosszabb szolgálati ideje volt már a vállalatnál a sztrájk kitörésekor. Egyikük pláne 18 év óta szolgálja a társaságot és ez alatt a hosszú idő alatt mindössze 250 korona havi fizetésig vitte. A legmagasabb intézői fizetés különben 420 korona volt 6 évi szolgálat után, míg a főkönyvelő, ugyancsak 6 év alatt csupán 400 K-t tudott elérni. A többi könyvelő havi fizetése 160-300 K között váltakozott, a levelezőké 140-260 K között (részben számláznak és könyvelnek is és 8-10 év óta szolgálják a társaságot). A raktárnokok fizetése 130-250 koronás keretben mozog, szolgálati idejük – egy új ember kivételével – 10-18 év. A maximális nő tisztviselői fizetés a sztrájk kitörése napján 150 K volt, ez azonban egészen új tisztviselőé, míg régebbi kollégái mindössze 130-140 K fizetésért dolgoztak 7, illetve 9 év óta. A pénztáros, kinek nagyobb összegű kauciója van, 3 évi szolgálat után 200 korona havi fizetést „élvez”.

Ezek a számok meggyőzhetik a bölcseledőket arról, hogy nem voltak könnyelműek a sztrájkolók, mert nagyon is volt okuk az elégedetlenkedésre. Egészen bizonyos, hogy többször kérték már szépen, udvariasan vezérigazgatójukat, legyen szószólójuk az igazgatóságnál, hogy javítson a helyzetükön. Az a memorandum is, amelyet most a vezérigazgatóhoz in-

téztek, sokkal inkább alázatos instancia, mint forradalmi szózat. Inkább! a rezignáció el-tompultsága, mint a harci készség magával ragadó lelkesedése hangzik ki a sorokból. Nem is lett volna ebből a memorandumból se sztrájk, se kizárás, ha a társaság vezérigazgatóját el nem ragadja hevessége és cézári gögje, melyeknek különben is nagy részük volt a viszonyok elfajulásában.

A sztrájk lefolyása ismeretes: a sztrájkolók a Magántisztviselők Országos Szövetségét kérték fel a békéltetési eljárás lefolytatására (másnap a Nőtisztviselők Országos Egyesületénél is jelentkeztek) és a szövetség elnöke, Kreutzer Lipót dr. és két ügyésze, Bakonyi Pál dr. és Besnyő Béla dr., két napig tartó kemény munka után teljes sikerről adhattak számot: minimálisan 20% béremelést biztosít a tisztviselőknek az igazgatóság március 1-től kezdve, továbbá kijelenti a tárgyalásokat vezető igazgatósági tag az egész igazgatóság nevében, hogy 2 éven belül egyetlen tisztviselőjét sem bocsátja el a társaság, ha csak olyan esetről nincs szó, amely a kereskedelmi és ipartörvény értelmében ok az azonnali elbocsátásra.

A siker tehát teljes; a magántisztviselők első sztrájkja mindenben alkalmas arra, hogy iskolasztrájk legyen belőle. Iskolasztrájk a szó legnemesebb értelmében. Gyakorlati példája annak, amit elméletben már régen tudunk, hogy az összetartás ereje tényleg a legnagyobb hatalom a dolgozó emberiség kezében, oly nagy, hogy még a hatalmas tőke is enged a gögjéből és meghátrál előtte.

Történelmi nevezetességét az adja meg ennek a sztrájknak, hogy nem a pöröly és a kalapács, hanem a toll munkásai tették le a fegyvert, hogy nem a mintaszerűen szervezett munkásság, hanem a tisztviselővilág forgatta itt öntudatosan, ügyesen és sikeresen a sztrájk kétélű fegyverét.

Hogy mennyire nagy horderejű és messze kiható fontosságú volt ez a rövid bérmozgalom, annak legjobb bizonyítéka a közélet hű tükrének, a sajtónak, páratlanul impozáns és szimpatikus magatartása. A polgárinak és gyakran „lekenyerezett”-nek csúfolt sajtó ugyan-csak megmutatta, hogy a tőke és munka e harcában melyik fél volt érdemes a tömegek szimpátiájára.

A papírgyári kollegák erős fegyvert adtak a magántisztviselők kezébe. Hiba volna ezt a fegyvert verebekre fogni, apró csatározásokban elkoptatni, de épp oly hiba volna, ha a más vállalatoknál hasonlóan rossz körülmények között sínylődő tisztviselők érdekében nem forgatnák a fegyvert – hozzáértő kezek, a tisztviselők szervezetei.

Az a sok tisztviselő, férfi és nő egyaránt, aki eddig még nem érezte meg, hogy milyen

szoros kötelékek fűzik pályatársaihoz, gyakorlati leckét kapott a szervezkedés eredményeiből. Siessünk levonni a sztrájk tanulságait, csatlakozzunk a tisztviselő szervezetekhez, addig, amíg meg nem előz bennünket a szervezkedésben is hatalmas ellenfelünk; a tőke.

A feminizmus újabb törekvései.

Írta: *Agoston Péterné*, Nagyvárad.

Míg nálunk még csak ott tartunk a feminista mozgalomban, hogy lelkes úttörőink emberfeletti munkája révén kezd oszladozni a homály az agyakban, pusztulnak a téveszmék és tisztulnak az eszmék a feminizmus mibenlétét és céljait illetően, addig kint nyugaton már diadalmas eredményekről számolhatnak be a mozgalmak mind gazdasági, mind politikai és szellemi téren. Egymásután nyílnak meg az egyetemek, szaki főiskolák a nők előtt, létesülnek külön a nőket pályákra előkészítő iskolák, tanfolyamok. Valóságos szellemi áradat ez, mely lassan-lassan hatalmába keríti a kultúra minden zugát, amit eddig oly féltve őriztek maguknak a férfiak. Úgyszólván minden nap újabb sikert, újabb térfoglalást jelent a feminizmus számára, s aki a mi napilapjainkban is megjelenő feminista világeseményekről értesül csupán, az is kénytelen az eseményeknek e torlódását észrevenni.

California néhány hónap előtt adta meg a választójogot; a küszöbön lévő angol kabinet-válság előidézésében fontos szerepük van a suffragetteknek s a legújabb feminista szenzáció és eredmény az eddig ellenséges indulatú svéd király kényszerű behódolása a női választójognak. A kétkedők tehát hiába rázzák már a fejüket, az események rájuk cáfolnak.

De ezek csak külső eredmények, pedig a feminizmus a szellemi fejlődés terén is jelentékenyen érezteti hatását. Ennek a szellemi forradalomnak a nagyszabású eredményeit csak a jövő hozhatja meg, de az átalakulás jeleit már mindenfelé látjuk. Más a ma asszonya a tegnapénál. A kényszerű gazdasági küzdelmek alatt máris sokat tanult és sok olyan magasabbrendű emberi vonás fejlődött ki benne, mely a múlt elzárt és alárendelt életmódjánál fogva azelőtt idegen volt tőle. Megismerkedett az önállósággal, az alkotó és felelősségteljes munka önértéket növelő és örömet hozó fogalmával. Magasabb és egyetemes célok kitűzésével bővült látóköre és értelme s megtanulta tapasztalásból ismerni az összetartásban rejlő erőt s a küzdelem gyönyöreit. Így alakult ki a modern nő eszménye, az erős akaratú, önállóan dolgozó, értelmesen és céltudatosan élő nő típusa, aki nemcsak részt követel magának az emberiség sorsának irányításában, de már részt is vesz benne.

S ez nagyon érdekes jelenség. Mert ez a típus ma még elenyésző kisebbségben áll a nők nagy tömegével szemben s a férfiak részéről ellenszenv és helytelenítés az osztályrésze”; mégis ezek a nők azok, akik a modern világot irányító tényezők közt egyedül és kizárólag számításba jönnek. Még nem ismerik el, még nem méltányolják őket a férfiak, de kénytelenek számításba venni őket, mert mindenütt ott vannak, mint segítőtársak, ahol

a férfi az új világ kiépítésén dolgozik. A nagy szociális átalakításokat már nem lehet a nők segítségével nélkül megcsinálni, de erre a munkára csak az új szellemi légkörben élő és új lelki tulajdonságokkal felruházott nő képes.

A körülbelül egy század óta Amerikában és Európa észak-nyugati országaiban folyó nőmozgalomnak megvannak tehát a kétségbevonhatatlan eredményei gazdasági és szellemi téren. A legutóbbi évtizedben a mozgalom súlypontja határozottan a politikai jogok kivívására helyeződött. Ezt tartották mindennek felett a legfontosabbnak, ami mellett minden egyéb kérdés mellékes. Az események azt igazsolják, hogy az erőnek ez az egy célra való koncentrációja jó politikának bizonyult, mert a választójog kérdése, ahol még nem áll a megvalósulás küszöbén, legalább is az aktuális politikai kérdések rangjába kezd emelkedni. A feminizmus azáltal, hogy eddigi főcéljának megvalósulásához közeledik, fejlődésének egy új etappejához ér. Új, vagy eddig háttérbe szorult célok kitzése következnek. A feminizmus eszméjének ez a differenciálódása különösen Németországban és Angliában észlelhető. Az egyéni szabadság, a nemi szabadság és egy új erkölcs kiépítését tűzték feladatul a legújabb csoportosulások. Németországban megalakul a „Bund für Mutter-schutz”, melyet négy évi működés után a múlt év őszén internacionalissá szerveztek. A „Bund für Mutterschutz” jelentősége az új erkölcs kialakulására nézve a legfontosabb. Mert ez a mozgalom az anyák minden irányú támogatásával nemcsak szociális célt szolgál, nemcsak a gyermeket akarja a társadalomnak megtartani, hanem öntudatosan küzd a nőknek az anyaságra való feltétlen jogáért és szabadságáért. A mozgalom kezdeményezői és vezetői jól tudják, hogy társadalmi akciók visznek át a köztudatba olyan dolgokat, melyeknek idővel a törvényhozás is kénytelen engedni. Így lesznek a társadalmi kezdeményezésekből állami intézmények.

Angliában, ahol javában folyik a siker reményével kecsegtető politikai küzdelem, szintén megindult egy mozgalom, mely ismét új társadalmi rétegeket készül a feminizmusnak meghódítani. A polgári osztály feminista nőinek egy része olyan új lap, a „Freewoman” köré csoportosult, melynek nem a választójog, hanem a nők szellemi és nemi felszabadítása a célja. A „Freewoman” megindítása azért érdekes és jellemző a nőmozgalomra nézve, mert azoknak a jómódú polgári asszonyoknak a megmozdulását és igényeiknek őszinte hangoztatása jelent, akik független vagyoni helyzetüknél fogva az ország gazdasági folyamatából úgyszólván ki vannak kapcsolva, akiknek tehát a politikai jogok mitsem hozhatnak, ha az ő személyi és nemi rabságukon nem változtatnak. Az ő feminizmusuk tehát úgy van beállítva, hogy abból főleg a szellemi szabadság szükségessége domborodik ki.

Ezért ez a mozgalom arra törekszik, hogy a nőket szolgai és alárendelt helyzetük felismerésére ébressze, önérzetüket és erélyüket olyan irányban nevelje, hogy képesek legyenek szellemi és nemi rabszolgaságukból kiábrándítani önmagukat. Ha a nézőpont, melylyel e mozgalom vezetői a feminizmusra tekintenek, nem is elég magas annak átlátására, hogy a nőkérdés

megoldásához az ideológiák hirdetésével nem juthatunk el, hanem csupán a gazdasági és termelési átalakulással együttjáró más társadalmi rendszerrel, azért mégis figyelemreméltó e mozgalom annak beigazolására, hogy az elégtelenség, egy új elhelyezkedés vágya még annak az osztálynak az asszonyaiból is előtör, kik a legkedvezőbb anyagi viszonyok közt élnek. Óriási és általános szükségletnek – anyagnak és szelleminek – hordozója a feminizmus, amelyet már nem lehet sem ignorálással, sem gúnynyal, sem ígérettel elnémitani.

GLOSSZÁK.

Taktika és igazság. Dr. Márkus Dezső kúriai bíró és a Feministák Egyesületének ügyvezető helyettese. Utóbbi minőségében részt vesz az egyesület sokágú munkájának, minden részletében, kivéve a nők választójogáért folyóban. A feminista mozgalom e legfontosabb részéből a mozgalom kezdetén hivatalos állására való tekintettel zárta ki magát. Mindmáig teljesen távol is tartotta magát az egyesület erre vonatkozó munkájától.

A Feministák Egyesülete politikai mozgalomnak első megnyilatkozása óta minden nyilvános és házi állásfoglalása kétséget kizáróan az általános választójog mellett szolt; nemcsak azért, mert vezetősége híve a választójog általánosságának, hanem, mert a Választójogi Világszövetség alapszabályait magáévá tette. Ez arra kötelezi, hogy olyan választójogot követeljen, „amilyen a férfiak van vagy lesz.”

Minthogy pedig a Feministák Egyesülete politikai mozgalomának kezdete összeesik a férfiak korlátozott választójogának általánossá tételére irányuló mozgalommal: a Feministák Egyesülete nem követelhetett a nők számára kevesebbet, mint amennyit király, kormányok és pártok ígértek, a férfitársadalomnak egy része pedig követelt a férfiak számára. A helyzet világos: a Feministák Egyesülete a nők számára is általános választójogot követelt és követel.

Ennek ellenére a magyarországi szociáldemokrata párt a maga elvellenes, nőbolondító taktikájának szépítésére – vannak, akik más hibáiban saját bűneik mentségét látják – állandóan azzal vadította a pártjához tartozókat, hogy a feministák csak a hölgyek választójogát követelik. A bizonyításra való felszólításnak sohasem tettek eleget. Természetesen: hiszen valótlan állítottak, tehát nem bizonyíthatattak.

Most azonban „bizonyítékot” találtak. Kunffy Zsigmond száján keresztül diadalmasan harsogják: „Hát nem mondtuk? íme: Márkus Dezső, a Feministák Egyesületének alelnöke cenzusos választójogot követel, tehát világos,

hogya a Feministák Egyesülete csak a hölgyek választójogáért harcol” És a radikális polgári tábor is ujjong: „Rajtszíptük végre a Feministák Egyesületét.”

Jó lesz azonban e diadalmából ki-józanodni és a következő kérdésekre válaszolni: 1. Mi köze a Feministák Egyesületének a nők választójogi mozgalmától kifejezetten távol álló Márkus Dezső kúriai bírónak a Jogászegyletben jogász szempontból konstruált választójogi rendszeréhez?

2. Miért nem vették tudomásul az egyesület álláspontját, amikor azt hivatalosan képviselte Glücklich Vilma, a Feministák Egyesületének ügyvezetője, Bedy-Schwimmer Rózsa, az egyesület Politikai Bizottságának elnöke, Mellemé Miskolczy Eugénia, a Pol. Bizottság titkára, Willhelm Szidónia, Tánczos Emma, Szabados Klotild, Malonai Istvánné és az egyesület többi politikai szónoka?

3. Miért nem támadták meg a szocialista és radikális jogászok Dr. Márkus Dezső kúriai bírót ott, ahol ő maga cenzusos rendszerét kifejtette: a Jogászegyletben?

4. Nem százezerszer nagyobb cenzus-e a magyar szociáldemokrata (?) párt és a radikális (?) polgárság ideálja, küzdelmének célja: a *népesség nagyobb felét*, a nőket teljesen kizáró „általános” választójog, Márkus jogász ideáljánál, a nők és férfiak kis rétegét egyenlően kizáró cenzusnál?

Kákán csomót keresni, más szemében szálkák után vadászni, amikor a saját szemük doronggal teli: taktikának jó lehet, de az igazsághoz nincsen köze.

Csak férfiaknak! Aki a mezők liliomairól gondoskodik, láthatja, hogy nem irigység-sugallta dorgálás akar ez lenni.

A város népszállót építettett, hozsanna! De valahogy a „népjogokért” küzdők álláspontjára helyezkedett és „előbb a férfiaknak” nyitotta meg a népszállót. A nő ez esetben megint nem számított népnek, illetve a népet megint csak a férfiak képviselték. Aki valaha bepillantott a kvártélyba menni kényszerült nők rettenetes helyzetébe, aki tudja, hogy a prostitúció e melegágyán kívül nincs a hajléktalan nő számára más hely széles fővárosunkban, megdöbbenhet a férfiak e beteges szolidaritásán, mely mindig és mindenütt a férfiak érdekeit látja előtérben. Szó sincs róla, kell népszálló a férfiak számára, sőt sok kell és sürgősen kell, de százszor sürgősebb a mindenki prédájának kitett nőt biztonságba hozni és tűrhető környezetet biztosítani számára. Milyen kétségbeesítő, hogy még kiváló szociális érzékkel bíró emberek részéről is ilyen részrehajlás tapasztalható. Az igaz, hogy mi is beletörődhattünk volna már abba, hogy addig, míg a „népet” csak férfiak képviselik, mindig „előbb

a férfiakéra kerül a sor. Budapest székesfőváros nagy jelentőségű eseménye volt a népszálló megnyitása, igazán kár, hogy a férfiakra szorító kizárólagosság folytán igazságosan gondolkodó ember szemében jelentőségéből veszítenie kell ennek az eseménynek.

Vérlázító számok. Hollós József dr., a szegedi kórház tudós és szociális érzékű főorvosa, a Társadalomtudományi Társaságban előadást tartott a tudóvsz kérdéseről. Kitűnő előadásának néhány adatát berámázva kellene olyan asszonyok és férfiak lakásában elhelyezni, akik a politika és a kultúra, meg a közegészségügy egymáshoz való viszonyát nem ismerik fel. Hollós dr. kimutatja, hogy tudóvsz dolgában a magyarországi betegszám Oroszország után második. Állandóan félmillió tudóbajos betegünk van, közülök évenként 75.000 meg is hal. Az ország húsz milliónál számosabb lakosságának egészségét 5.500 orvos gondozza, ellenben 62.000 korcsmáros gondoskodik a nép alkoholmérgezéséről. Az állam lötenyészésre háromszor annyit költ, mint a közegészségügyre. Gróf Tisza István belügyministersége idején a tuberkulózis leküzdésére kétezer koronát állított az állami budgetbe, utóbb azt is törölte. Két dreadnought költségéből harmincezer beteg ápolására alkalmas szanatóriumra telnek. És ilyen adatokkal szemben vannak asszonyok, akik azt hiszik, nincsen szükségük választójogra, hiszik: elég szép, ha bált, élőképet rendeznek egy-egy szanatórium építése érdekében. Egy országban, a hol félmillió embert kellene szanatóriumban ápolni, a hol a politika dreadnoughtra, hadseregre, puskára, ágyúra költi, a mi betegek gyógyítására, orvosok fizetésére és kultúra terjesztésére kellene.

Nők érdeke. A csak férfiaknak épült „nép”-szálló sok egyéb keserűségen kívül egy immár a feledésbe vesző esemény keserű emléket is felidéz. íme a hatóságok, amelyek a nő adóját ép oly kevéssé engedik el, mint a férfiéét, a nő érdekeit semmibe sem veszik; de néha napján akadnak puhaszívű és nyílt szemű emberbarátok, akik a nő bajait is észreveszik. De hiába a meglátás, hiába a segítség vágya, hiába a tettekben nyilvánuló áldozatkészség; ha már Pfeiffer Józsefek és Máriák két kézzel is juttatnak a nőnek valamit sorsa enyhítésére, a hatóságok készséggel kezét fognak a magánérdekkel, amely a nő kezéből apacsmódra kiragadja jussát, És a hatóság pecsétes Írással igazolja, hogy nincs kifogása a rablás ellen. A Pfeiffer házaspár hagyatékának hatósági asszisztencia melletti elrablását juttatta eszünkbe a „Népszálló”.

Tisza István gróf és a nőkérdés. A magyarországi leánykereskedelem elleni egyesületben Tisza István gróf, az új elnök, szabad előadást tartott rendkívül nagy hallgatóság előtt az egyesület törekvéseiről. Ebben az előadásban a gróf úr többek között a következőket mondotta: „Nem akarok itt belemélyedni annak a kérdésnek a taglalásába, hogy szüksége van-e az emberiségnek a prostitúció intézményére vagy sem. Amíg a világ világ lesz, embernél és állatnál a hím nemi gerje-

delme egyike lesz a leghatalmasabb, a legborzasztóbb elemi erőknek, amelyet hiába akarunk tagadni, hiába akarunk kikapcsolni. Ez az erő bele van oltva a húsból és vérből való szegény gyarló emberbe is. De hozzájárul ehhez a természeti erőhöz a helyzetnek az a mesterséges súlyosbítása, mely a férfinem évezredekig tartó zsarnoki hatalmának, kalózkodásainak – hogy úgy mondjam – atavizmusa gyanánt nehezedik a mai nemzedékre stb.”

Szóval a gróf úr elismeri, amit ma már minden gondolkodó és jóérzésű ember koncedál, hogy a nő inferioritása, rabszolgasága a férfinem évezredekig tartó zsarnoki hatalmának, kalózkodásainak a maradványa, amit meg kell szüntetni s a nőt emberi jogai gyakorlatába, emberi méltóságába föl kell emelni. Ime, ezt tanítja, hirdeti, követeli a feminizmus is, csak hogy nem azt mondja, mint Tisza István gróf, hogy társadalmi úton küzdjünk a férfikalózkodás, zsarnokuralom egyik legborzasztóbb hajtása, ki-növése – a fehér rabszolgakereskedés, a leánykereskedelem, a „Hungara”-export ellen, (bár a társadalmi védekezés is szükséges és hasznos dolog) – hanem e helyett azt mondja a feminizmus: adjuk meg a nőnek is, mint embernek, mint a férfival egyenlő állampolgárnak a maga állampolgári jogait, tehát mindenekelőtt a választójogot s akkor aztán majd ők gondoskodnak róla, hogy minden pálya megnyitásával, minden munka emberséges megfizetésével a nő felszabaduljon a férfi nemi zsarnokságának legszörnyűbb terméke: a prostitúció kényszere alól.

Gróf Tisza István nagy hévvel emlegette a férfi egyeduralmának tarthatatlanságát, nagyrészt férfiakból álló közönsége lelkesen megtapsolta, de azért a nő érdekében egyletesdit játszanak, a választójogról meg állítják, hogy nem nőnek való. No igen, mert a férfi a logikus nem!

Bűn és büntetés. A lapok a minap jelentették: „Fellner Gyula Lónyai-utcai korcsmájában étkezett M. Teréz, egy feltűnően csinos, tizennyolcéves fodrászleány. A vendéglős egy nap azzal állott elő, hogy egy úr ezer koronát volna hajlandó neki adni, ha egy estét nála töltené. Megjegyezte azt is, hogy ő ebből az összegből közvetítés fejében már kétszáz koronát kapott. A leány felháborodva utasította vissza az ajánlatot, amelyet Fellner mindennap megismételt. A múlt év május közepén M. Teréz lakásadónője előtt is megismételte Fellner Gyula az ajánlatot, amire a leány kerítés miatt tett följelentést a korcsmáros ellen. A budapesti törvényszéknek Dusárdy bíró elnöklésével ítélező tanácsa ma tárgyalta ezt az ügyet. A bíróság Fellner Gyulát kerítés vétségeért háromszáz korona fő- és száz korona mellékpénzbüntetésre ítélte.” Ha M. Teréz a maga fodrászi keresetét számolgatva rájön, hogy micsoda rettenetes küzdelem, nélkülözés az élete és íme milyen könnyű lehetne, ha az őrlő küzdelembe belefáradva, elfogadta volna az ajánlatot: M. Teréz egész életére „becstelen, tisztességtelen jószág lenne. De az az úr, a ki ezer koronát kínált egy pásztoróráért, tovább is becsületes, tisztességes ember; szavazatával olyan képviselő megválasztásához járul, a ki nem hajlandó a világot az erkölcstelen feministák örültségeinek kiszolgáltatni, vagy pláne nőknek szavazatjogot adni.

A 48-as szocialisták. Ez a kecskés-káposztás elnevezésű, alapjában azonban csak „Mezőfi-mandátum-

párt” címet érdemlő parasztblondítási kísérlet azzal vív ki e helyt egy megjegyzést, hogy állítólag 250.000 kérdőívet bocsájtott ki, a melyen „minden 24 éven felül levő férfi” aláírását kéri az általános választójog érdekében. Vájjon ez a hímnemű exkluzivitás a Mezőfi-párt 48-asságából, vagy szocialistaságából folyik-e?

Úttörő. Hyperradikálisnak mondja magát, mozgalmát és lapját a Kuruc Féja Dávid szerzője. Hogy mit mernek Magyarországon radikalizmusnak nevezni, annak megvilágítására álljon itt az Úttörőnek néhány radikális véleménye. „A választójog és a feminizmus” cikk mondja: „A mi priuszunk: a férfiak jogegyenlősítése.” (Hát nem elég, hogy a szalon ajtaján, előbb a hölgyek” sétálnak át?) „A demokratikus haladás legjobban felfogott érdeke tehát azt diktálja: egyelőre ne komplikálják a választójog ügyét a nők követelésével.” (Demokratikus haladás? Nem: korlátlan nemi arisztokrácia, nemi egyeduralom az, a minek az útját tetszenek törni, – hogy törne el a penna, a mivel az ilyeneket firkálják!) Azonban csak „egyelőre” ne, mert „a nőnek hovatovább ép úgy saját magának kell gondoskodni a létfen tartásról, a jövőjéről, sőt mások támogatásáról, mint a férfiaknak.” (Hovatovább? Ügylátszik, közgazdasági ismeretei még demokratikus érzésénél is szűkebbre mérték: hiszen az összes nők 45%-a már ma önálló kenyérkereső. Még tovább várjunk?) Végül még csak egy szemelvény e haladást, demokráciát és radikalizmust sugárzó cikkből. „A nők politikai jogai csak akkor lesznek aktuálisak, amikor a férfi jogegyenlőség a legteljesebb mértékben érvényesült.” Szóval az asszonynak száraz kenyérré is csak akkor szabad gondolnia, amikor a férfi bendője már pukkadásig megtelt. És ezt demokráciának nevezik. No meg úttörő gondolatoknak!

A nők választójoga a gyakorlatban.

Írta: George Creel és Ben B. Lindsey.

(II. közlemény.)

És ugyan miért rontsa a nő jellemét a választás? Nem vonja el az anyát kötelességétől az a 10 perc, mi alatt leadja szavazatát. De olyan befolyást gyakorol e 10 perc alatt, mely minden hatalomnál jobban védi otthonát.

Szembeszökő, hogy a nőválasztók hatása alatt keletkezett valamennyi törvény az otthonra és környezetére vonatkozik; tehát az asszonyoknak a politikai életben való részvevése otthonukhoz való viszonyukat inkább mélyítette és tartalmasabbá tette. A nő állampolgári jogainak elismerése a nemek kölcsönös megbecsülését mozdította elő. A nők érdeklődése a közélet és politika iránt fokozta a férfiak ambícióját. A régi, közönyös családi beszélgetések helyét friss eszmecsere foglalta el, s egy szellemibb és bensőbb bajtársi szellem. A nő nincs többé elvágva mindattól, ami a férfit a házon kívül érdekli és még ha nem is értik jól egymást e téren, még akkor is javult az állapot a régihez képest. Ami idevágó statisztika van, nem támogatja a vádat, hogy „eldurulás és elfajulás” jár a nők választójogának nyomában. A születések száma állandóan emelkedik, az iskolák látogatottsága 6 év alatt 26%-kal növekedett. Nem sikerült

egyetlen egy az asszony politikai tevékenysége alapján kimondott válásról tudomást szereznünk. Coloradoban kevesebb a kereső asszony és magasabb mindkét nem átlagos munkabére, mint az Egyesült-Államokban általában. Az évi átlagos kereset az Egyesült-Államokban férfinak 613 dollár, nőnek 213 dollár, Coloradoban 638, illetve 554 dollár.*)

Colorado minden kisebb-nagyobb városában a nők tevékenységének fontos részét foglalják el a klubok

A nők választójogának hatása alatt a nők klubjai meglepően megváltoztak. A műkedvelő, gyakorlatilag értéktelen önképzőkört színvonal helyett ma meghatározott célokat követnek és gyakorlati feladatokat tűznek maguk elé. Tárgyalnak nevelési kérdéseket, házassági vagyoni jogot, a választási eljárás reformját, a közvetlen törvényhozást, élelmiszer vizsgálatot, háztartástant, a közti gyék helyes kezelését, állami kérdéseket, szociológiát és mindennemű politikai és közgazdasági reformot.

Az így átalakult „művelődési” klubok mellett politikai klubokat alakítottak a nők Coloradonak csaknem minden városában; de nem klickérdekek szolgálatára, hanem a szükségessé vált intézmények előzetes tanulmányozására. Törvényhozók és a közéletben szereplő férfiak immáron kitüntetésszámba veszik, ha e klubok egyikében megjelenhetnek. És az engedélyt nem jelöltek érdekében adják meg e klubok, hanem hogy tagjaikat előterjesztett vagy előterjesztendő törvényjavaslatokról a lehető legalaposabban tájékoztassák. Nők a közvélemény nyel csak nagyon alapos megfontolás után helyezkednek szembe, de ha egyszer magukévá tesznek valamely kérdést, odaadásuk határtalan.

A választó asszonyoknak ezzel a nyílt és nyíltan gyakorolt befolyásával összehasonlítva, a nők választójogának ellenségei által emlegetett »közvetett befolyás* szerepe vajmi gázszos. Míg választójoguk nem volt, egész »közvetett befolyásukkal» nem tudták Colorado asszonyai az óvókötelezettséget behozni. A választójog birtokában megcsinálták a kívánt reformot egy éven belül.

Massachusetts asszonyait még semmi sem vonja el otthonuktól s az „indirekt befolyásnak» itt 25 esztendei munkájába került a szülői hatalomnak az anyára is kiterjesztése. Colorado asszonyai 1893-ban kaptak választójogot s 1894-ben megvont ugyanaz a törvény Coloradoban.

Tény, hogy aránylag kevés nő jutott magasabb állami hivatalba, de csak mert a nőválasztók így kívánták. Az 1893-i győzelem után szinte megíratlan törvényt számba ment, hogy nők ne jelöltessék magukat magas hivatalokba. Két oka volt ennek.

Először: a nők választójoga béke és egyetértés kíséretében vonult be Coloradoba. Nem voltak tüntető körmenetek, zászlók, hangos követelés. Se brutális elfogatások, se semmiféle hysteria. Az úttörők a szabadban élvén, a szabadsághoz szoktak s megadták asszonyaiknak a választójogot, mert úgy hitték, hogy ez nekik kötelességük. Már 1870-ben azt mondta a territórium kormányzója, Edward Mc Cook, a parlamenthez irt üzenetében: „A mi előrehaladott kultúránk elismeri a nemek egyenjogúságit minden téren – kivéve a politikát. Állítólag

minden nagy újítást először kinevetnek, azután vizsgálat alá vesznek, végül győz az újítás, önöktől függ, elfogadják-e ezt a reformot, míg még első stádiumában van, mint ahogy Wyoming¹⁾ szomszédterritórium tette, vagy majd csak az utolsóban; mert a haladó fejlődés logikája a nemek politikai egyenjogúsításának kikerülhetetlen eredménye felé vezet.

A választójogi javaslatból csak 1893-ban lett törvény; közben nagy energiával dolgoztak érte, de csak szavakkal, utcai tüntetések nélkül. A javaslatból 6000-nyi szavazattöbbség csinált törvényt és leghatásosabbnak két érv bizonyult. Először: az asszonyok a törvénynek engedelmeskedni tartoznak; az emberiség felének jogtalansága káros az egész emberiségre, mert bebizonyított tény, hogy ha a lakosság egy részének képviselote kormányoz, a nem képviselt rész életérdekei háttérbe szorulnak. Másodsor, mert az asszony helye elsősorban otthona, de a modern otthon többé el nem lehet a törvényhozás beavatkozása nélkül; mert csak férfiak ép oly kevésbé képesek asszonyoknak törvényt szabni, mint fordítva. Lealázó és sértő volna az asszonyokat tovább is a részbőrűekkel, hülyékkal, elmebajosokkal és közpénzen eltartottakkal egy kategóriába sorozni.²⁾

A férfiak igazságossága következtében és minden suffragette agitáció hiányában az új rend keserűség, gyűlölet és a brutális ellenállás visszahatása gyanánt jelentkező fanatizmus nélkül lépett életbe. Ezért is érték be az asszonyok a választójoggal, foglalták el magukat azzal, hogy éltek vele és nem vágytak állami hivatalok után.

De ha nem is tolokodtak az előtérbe, vállalták a felelősséget. Mikor a férfiak belátták, hogy a nevelés felügyelete asszonynak való munka, a nők helyt * álltak és kiváló eredményeket értek el. 1894 óta már mind a két párt asszonyt nevezett ki közoktatásügyi miniszterre és Colorado 60 kerületi iskolafelügyelője közül 40 nő.

Viseltek asszonyok fontos kerületi és községi hivatalokat; tíznél több asszony volt képviselő, négy volt kiváló tagja a Denver városi törvényét előkészítő bizottságnak és minden minisztériumban vannak asszonyok, kikre az állam büszke lehet.

Ma azonban egyre növekvő tért foglal Colorado asszonyainak körében az a meggyőződés, hogy a nyilvános hivataloktól való tartózkodás nem helyes taktika sem a nők választójoga, sem az állam érdekében. Ők nem osztják dr. Lyman Abbotts nézetét, hogy a nőknek a politikától távol kell magukat tartaniok, mert nem szolgálnak se mint rendőrök, se mint katonák, se mint tűzoltók – ők a nyilvános felelősség viselését kötelességüknek tekintik. Ezért követelik mindkét párttól, hogy állami hivatalokra, melyek betöltésére nők alkalmasak, nőket is jelöljenek.

Egyetlen igazságosan gondolkodó férfi se hibázthatja ezt a mozgalmat. Az asszonyok nemcsak a közoktatás terén bizonyították be, hogy van tetterejük és hogy megvesztegethetetlenek, hanem a választási mozgalmakban

¹⁾ Wyoming megadta a nőknek a választójogot még 1869-ben mikor még csak territórium volt és megtartotta e törvényét, mikor államná lett.

²⁾ Amerikában ezek a nem-választók.

*) Rendre körülbelül 2518, 1048, 3126, 2714 K.

való résztvevésük módjával állami feladatok iránti érzé-
kükről tettek tanúbizonyságot. Ha országszerte mutogatni
lehetne, coloradói asszonyoknak egy politikai gyűlése
tanulságos látvány volna. A politikai egyenjogúság meg-
mutatta, hány jelentékeny szónok és vitázó van az asszo-
nyok között; hogy néhány nevet említsünk, ilyenek:
Mrs. Helen Grenfell, Mrs. Sarah Platt Decker, Miss Gail-
Laughlin, Mrs. Helen Ring Robinson, Miss Ellis Meredith
és mások.

Asszonyok politikai gyűlései átlag véve lelkesebbek
és előkelőbbek, mint a férfiak ilyen gyűlései. A büszke
férfi, aki hosszú lélegzetű öndicséreteket, túlzásokkal s
mások kicsinylésével fűszerezve szokott hallani, avagy
politikai újoncok beszédjét, akik tulajdonkép nem érte-
nek ahhoz, amiről beszélnek: valóságos megalázást érez,
mikor egyik asszony a másik után röviden, okosan és
komolyan elmondja a mondanivalóját és többet mond
egy negyedóra alatt, mint a rendes kortesszónok két
óra alatt.

Kívánatos volna, ha lehetne, egy választási nap
lefolyását Coloradoban országszerte mutogatni. Turisták
s a keleti államok névtelen sajtótudósításai szerint emlé-
keztet egy népszerű táncterre és a Moulin Rouge-ra.
Sajnálunk minden szétfoslott illúziót, de az igazság
kényszerít annak bevallására, hogy a választás Colorado-
ban nagyon prózai folyamat és semmiben sem tér el a
rendes választástól. Az utazó felcsigázott várakozással
érkezik – olvasott rágalmakat rólunk és tudósításokat az
angol suffragettekről – és, mert semmi rendkívülit nem
talált, fájdalmas csalódással távozik. A különbség, össze-
hasonlítva azokkal az államokkal, ahol csak férfiak válasz-
tanak, mindössze az, hogy Coloradoban nem látható egy
részeg sem a választási hely közelében.

Mrs. Helen Grenfell, a háromszor megválasztott
közoktatásügyi miniszter, háromszor utazta be az állam
összes kerületeit s így van joga e kérdéssel nyilatkozni.
Saját szavai: „17 éve van a nőknek választójoguk, de
ez alatt az egész idő alatt egyetlen egy részeg, vagy
káromkodó, vagy a jelenlevő nőkkal szemben udvariati-
lanul viselkedő férfit választási helyiségben nem láttam,
noha ilyesmi a kevésbé Jó kerületekben egyébként elő-
fordulnak „

Colorado asszonyai általában részt se vesznek a
választási agitációban, de meg, ha éppen osztogatnak is
cédulákat valahol a választás helye közelében, akkor se
igen engednek meg maguknak valamit és nem bizalmas-
kodnak meggyőzés céljából. Az is egyike a megiratlan
törvényeknek, mely tiltja az ilyen eszközök alkalmazását
és politikai jelentőségre aspiráló asszonyok nem provokál-
hatják saját nemük elitélő kritikáját.

(Folytatjuk.)

Vannak-e született prostituáltak?

Eről a kérdésről nemrégiben Dr. Friederike Stelz-
ner orvos tartott előadást a berlini Architektenhaus zsú-
fólásig megtelt nagytermében. Az egybegyűlt közönség
feszült érdeklődéssel követte az előadó eredeti felfogású
fejtegetéseit, amely tudományos alapon nyugodott, mély
emberszeretetről és finom lélektani megértésről tanús-
kodott. Dr. Stelzner asszony bevezetésül elmondta, hogy
a prostitúció, mint a *szociális* kérdés egy része, már régi
idő óta foglalkoztatja a tudósokat, azonban a prostituáltak
psychophisiologiai állapotát alig méltatták figyelmükre.
Tulajdonképpen csak két tudós foglalkozott behatóbban
ezzel a kérdéssel: a párisi Dr. Parent-Duchatelet, – a
kinek nagy művét még ma is érdemes elolvasni – és
Lombroso. Első a társadalmi szükségletet tartja a prosti-
túció főokozójának, míg Lombroso a „született prostituál-
tak” tanát képviseli. De az a leírás, mellyel a született
prostituáltakat jellemzi, nem annyira a „született” mint a
„szerzett”: a „hivatás” álarcát tükrözi vissza. Stelzner
főtörekvése volt az álarc mögött az embert kutatni és
vizsgálni. Tanulmányanyagát a 12-21 éves prostituáltak
százai szolgáltatták, kiket hosszú évek során kezelt és
megfigyelt egy mentőházban, melynek orvosnője volt.

Az okok közt, melyek a leányokat a prostitúcióba
kergetik, – magyarázta Stelzner asszony – kettőt kell
kiemelnünk: az „endogén tényezőt”, mely az illető nő
egyéni hajlandóságában rejlő okot fejezi ki és az „exogen
tényezőt”, amikor a környezet a bűnös cselekvő. Az elő-
adó tanulmányanyaga közt aránylag csak igen kevés
normális leányt talált; kb. 80%-a volt rendellenes. A nor-
málisok között három típust különböztet meg, akik eltérő
okokból esnek a prostitúció áldozatául. Az első típus a
rossz környezet eredménye. Itt azokról van szó, kiknek
erkölcsi érzését tönkretették, kiket már gyermekkorukban
szolgáltattak ki a prostitúciónak. Ha ezeknél még ideje-
korán jön a segítség, akkor még jó, munkás emberekké
válhatnak, a prostitúciót pedig lerázzák, mint valami
súlyos terhet. Különösen akkor következik ez be, ha sze-
rencsés házasságot köthetnek. De vannak olyanok is, kik-
ben már annyira elsatnyult az etikai érzés, hogy rajtuk
már nem lehet segíteni. – A második típust a jól fejlett,
túlérzéki lányok alkotják, akik egészségtelen életmód és
korai izgatások következtében vágyaik áldozatává lesznek.
Ezeket úgy lehet megóvni, ha életmódjukba a szemér-
metesség higiéniáját visszük be. De hidegfürdők, sport-
üzés a szabadban nem áll rendelkezésére e szerencsétle-
neknek; ülő életet folytatnak, mely vérmes természetükre
ártalmas és hajlamukat, vágyakozásukat egészségtelen
mértékig fokozza, úgy hogy a minduntalanul hozzájuk
tolakodó kísértésekkel szemben elvesztik önuralmukat. –
A harmadik típust a szigorúan nevelt, elnyomott leányok-
ból kerül ki, akik azért menekülnek a kemény családi
fegyelem elől, hogy egy kevés örömet és életkedvet sze-
rezenek maguknak.

Azért kell az ifjúság nevelésében a szórakozásnak
is helyt adni, hogy a fiatal leányokat multságok meg-
védjék attól, hogy a boldogság utáni vágyuk kielégítését
sikamlós utakon keressék. A prostituáltak legnagyobb ré-
szét azonban az abnormálisuk: a gyengeelméjűek és psycho-

patologikusuk szolgáltatják. A gyengeelméjük többnyire egész fiatalon: 14-15 éves korukban jutnak a „házi prostitúció” karmai közé. Ők nem érzékiek, nem keresik a züllést, de a prostitúció tolakodik melléjük. Dr. Friederike Stelzner itt számos megrázó esetet sorol fel tapasztalata gazdag tárházából. Egy 14 éves leányon a szobaúr követett el erőszakot; egy másikkal egyik házbeli élt vissza; harmadikat egy sétáló úr csalta lakására, stb. E gyermekek jó része ily módon már 14 éves korában anyává lesz. Hiányos intelligenciájuk, alárendeltségük érzése megtöri ellenállóképességüket. De ha lelkiismeretlen visszaéléstől megóvhatnák őket, nem bukának el, mert épp oly könnyen lehet őket a jó útra vezetni, mint a rossz útra csábítani. – A psychopatologikusok, a hisztériások, neuraszténások, epilepsziában szenvedők egészen más okokból csúsznak le az örvénybe. A hisztérikusok élénk képzeletüknek, szépség és változatosság utáni vágyuknak lesznek leggyakrabban az áldozatai; az epileptikus betegeket korlátozott gazdasági hasznavehetőségük viszi a rossz útra: nem kapnak sem munkát, sem szolgálatot. – Mindezek a szerencsétlenek többnyire degenerált családból származnak; elődeik között sok volt az alkoholista és elmebeteg. Megvédeni őket születésük szomorú következményeitől a társadalom legszentebb kötelessége.

Stelzner dr. fejtegetéseiből azt a következtetést vonta, hogy Lombroso született prostituáltja nem létezik, illetve nincs ily értelemben vett határozott anthropologiai típus, hanem a nyomorúságos viszonyok közt élő leányok ezrei endogén, vagy exogén tényező következtében a normálisoknál, védetteknél, jó családban élőkénél könnyebben esnek a zsákmányt leső szervezett prostitúció áldozataul. Tehát ezeket el kell vezetni az örvény szélére, megóvni a kísértésektől, nehogy menthetetlenül elbukjanak. A törvényhozás feladata védőkorlátokat állítani; a társadalom nevelésével foglalkozók figyelmeztessenek a veszélyre és iparkodjanak az erkölcsi érzést befolyásolni; az orvos feladata gyógyítani.

Francia feminizmus.

Írta: P. Bexheft Lilly, Paris.

A francia közvélemény még nem ad nagy visszhangot a feminizmusnak. Érthető ez, a legnagyobb antifeminista, nagy Napóleon óta érvényes *code civil* nőtipró intézkedéseinek hatásaképen. A régiek – mondjuk inkább a tegnapiak – a házi, otthoni munkának akarják megtartani a nőt.

Meg kell jegyezmem, hogy már itt is markáns ellentétet találunk a – tegnapi magyar gondolkozással; mert az asszonyt, a mint a legcsekélyebb jómód mutatkozik, a magyar férfi a *tétlenségben* szerette idealizálni, vagy megsavanyítani, – ami egyre megy. A francia természet aktív és praktikus és a női munkakerőt itt hasznos vagy haszontalan munkában, de mindig értékesítették. A női munkát francia férfi sohasem kicsinyelte.

Hogy miért? Ennek végtelen egyszerű oka van, Mert a francia férfi, ha szükséges: betegség, vagy más akadály esetén, a *felesége helyett is főz, varr, takarít*. Saját tapasztalásából tudja tehát, hogy mindez nem történhet fáradság nélkül. Hogy ez *munka* és nem időtöltés.

A *Conseil d'État* egy magasrangú tisztviselője ajkairól hallottam: hogy minden nő minden férfinak tisztelettel tartozik. Ez elmélet. De ugyanez az úr, aki a becsületrend lovagja, aki havi hatvanöt frankot fizet a cselédjének, aki nyolc szobás ragyogó lakásban lakik, maga megy le a pincébe az ötödik emletről, felhozni a bort, az asztalnál felvágja a pecsenyét s amikor a *bonne* faképnél hagyja a családot, a konyhában segít a nejenek és leányának a poharakat és tányérokat eltörölgetni. Ez meg a praxis.

A szegény magyar asszony a pincéből fát, szenet még akkor is kénytelen felcipelni, ha kíméletre szoruló állapotban van s a férj nem alázza meg magát kályhagyújtással vagy padlósikálással.

A francia munkáscsaládban teljes az egyenlőség. A férj is, az asszony is pénzkereső. A háztartási munkát megosztják: a nehezebbet, fárasztóbbat a férj, a másik részt és mindig a kisebbet, a nő végzi. A francia társadalom minden osztályának asszonya szeret önállóan dolgozni. Megélni a maga erejéből. De nem szeret és nem akar egyedül élni. Keresi a társat, a barátot, a férjet – vagy szeretőt. Szórakozni is együtt járnak, nem úgy, mint nálunk odahaza, ahol a férfi más társaságba jár, mint az asszony.

S a férfi nem restelli az asszonytársaságot. Nem fél nevetségessé válni, ha folyton a feleségével látják. Nem érzi szükségesnek a férfitársaságot.

Soha, seholsem kicsinyli le az asszonyt. Talán az ilyen társaság jobban neveli a férfit a női jogok védelmére és megértésére, mint bármely elméleti propaganda. Mert a férfi saját bőrén érzi, hogy a kenyérkereső nőtől a társadalom minő jogokat és előnyöket von meg. És a személyi szabadság érzése oly mélységesen gyökeredzik a francia karakterben, hogy a nő szabad cselekvési és elhatározási jogát a gyakorlati életben már azért sem szorítja meg, mert ez nem is jut az eszébe. Francia férfi sohasem értene meg és határtalanul nevetségessé találná a német családfő-bámulást, kiszolgáltatást és az asszony szentimentális ön-alárendelését.

A középosztályban az önkiszolgálás erkölcsileg oly értékes szokására a cseléd-kérdés megoldásának nehézsége nevelte az embereket. Eltekintve a bér nagyságától, a fizetni képes családban is egy ellenséges szociális háta-

lom diktálja feltételeit. A szolgálatbalépéskor kiköti magának valamelyik cseléd, hogy ő nem akar és nem fog mosogatni. Megfogadják, mert nehéz egyáltalában találni valakit. És az úri-asszony dejeuner után, diner után kimegy a konyhába és elmossa az edényt a cseléd helyett. Nem küldi el, mert nem kap mást a többi munkára.

Magától értetődik, hogy a cseléd senkinek a cipőjét és ruháját nem tisztítja. Ezt megálázkodásnak tartaná. Csak a semleges munkát végzi, a szobákat tartja tisztán, de semmit sem vállal, ami valakinek *személyes szükségleteit* szolgálja, mert ő *dolgozik és nem szolgál*.

A fiúk, a leányok és a családfő szépen mind maga tisztítja ki a cipőjét. Ha személyes kiszolgálásra a fizetett cseléd sem vállalkozik, ki gondolna rá, hogy ezt a *feleség* cselekedjek?

S ha talán nincs a francia társadalomban elég érdeklődés a *küzdő feminizmus* iránt, van ehelyett olyan általános tour d'esprit, amely a női érdekek gyakorlati térfoglalására pompásan előkészíti a talajt.

De folytassuk csak a cselédkérdésnél, melynél ily üdvös szociális befolyása van. Ha a mézárós, vagy a gáztársaság ellenőre megjelenik az előszobaajtóban, az úrnőt és cselédjét egyszerre köszönti: bon jour, mesdames!

A személyes kiszolgálásra csak egyféle szobalány létezik Parisban: a cameriste. Ő aztán öltözteti úrnőjét, masszírozza, fésüli, nem az asszonyt, csak a parókáit, mert napjában négy-szer-ötször változtatva frizurát, az asszonynak nincs ideje, hogy saját fején végeztesse el ezeket a procedurákat. De milliomos legyen, aki komornát tarthat. Mert a cameristehez magánpalota, soffőr, szakács és inas tartozik. Es vájjon igazán lehet-e még nagyúri módon megélni egyetlen millió kamataiból, amikor a biztos papirosok 27a, legfeljebb 3 percentet hoznak és egy valamirevaló csirke 5 frankba kerül?

SZEMLE.

Nő a közoktatásügyi tanácsban. Berta Ilona, az Erzsébet Nőiskola kiváló igazgatója személyében az első nő került a közoktatásügyi tanácsba. A nőmozgalom nagy diadálnak tekintheti, hogy a közoktatásügyi politika ajtóit végre kinyílnak a nők előtt. Mindenképpen örülhetünk, hogy olyan kiváló pedagógiai erőt választottak be a közoktatásügyi tanácsba. Berta Ilonától a nőképzés érdekeinek hathatós védelmét várhatjuk.

Nő mint községi orvos. Alig van pálya, amelyen a nők sikeresebben hódítanak teret, mint az orvosin. A kitűnő magánygyakorlattal bíró orvosnők mellett már sok állami és hatósági állásban találunk nőket. Újabban is dr.

Blazsek Emíliát választották meg a bácsmegyei Szentfülöp község orvosává.

Undi S. Mariska. Nem akarjuk felfedezni őt, hiszen már régen felfedezték és méltányolják művészi képességeit. De ma, amikor művészkörökben oly nagy elismeréssel említik Undi Mariska nevét, nem mulaszthatjuk el, hogy lapunk hasábjain ne vegyünk tudomást arról, ami bennünket, magyar asszonyokat oly közelről érint, hogy íme: egy fiatal, igazán talentumos magyar művésznő ragyogó tehetségével segít ledönteni azokat az előítéleteket, melyek útjában állnak annak, hogy a nőt a férfivel a művészet terén is egyenértékűnek ismerjék el. A népszálló szürke falait teszük vidámmá Undi Mariska freskói. (Szinte ironikus, hogy abból az épületből, melybe vidámságot, színt és frissiséget asszonyi elme és asszonyi kéz hozott, nők teljesen ki vannak zárva.) Egy évig dolgozott rajtuk fáradhatatlanul és amint köznyelven mondanák: „férfias” erővel és kitartással. Nekünk, akik tudjuk, hogy a művészet és a tudomány országa nem olyan *nép* hazája, amely csak férfiakból áll, kettős örömet okoz Undi Mariskának népszállóbeli érdeme; örültünk annak, mint igazán friss és színes művészi produktumnak és szívből örültünk, hogy a dilleltáns női „művészek” elítélése után módunkban van igazi tehetséget méltányolni. P. P.

A Reformklub választójogi előadásai. A Reformklub választójogi sorozatában Kunffy Zsigmondon kívül Farkas Geyza is hangsúlyozta a nők választójogának az általános választójog fogalmához tartozóságát. A sorozat keretében egyébként a nők választójogát önálló előadásban ismertette Dirner Gusztáv egyetemi tanár, a férfiliga elnöke. Dirner tanárnak a kérdés adatanyagát bőven tárgyaló kiváló előadása a férfiliga kiadásában brochúra formában jelenik majd meg.

Az angol mozgalom köréből. A magán-törvényjavaslatok benyújtására sorshúzás útján harmadik helyet nyerte Hanoid Baken képviselő, aki a Conciliation Bill szövegét nyújtotta be. A Bilit első olvasásban február 23-án fogadták el, március 22-én kerül második olvasásra. Azontúl függőben marad a kormány választójogi javaslatának tárgyalásáig.

Kenedi Géza nyilatkozata. Lapunk februári számában „Ha nő tenné” című Glosszánkra dr. Kenedi Géza, országgyűlési képviselőtől a következő helyesbítést vettük, amelynek természetesen készséggel adunk helyet:

„Igen tisztelt Nagysád! Nem tartozom a nyilatkozatú alakok közé, de amúgy sem kívánhatom senkitől, hogy engem a Zsilinszky-fiúk perében »elfogulatlan« tartson, hiszen a büntető perben a vádlónak és védőnek szinte kötelessége az elfogultság. Mindössze csak azt sajnálom, hogy e kétszer is lezajlott perben szerzett rendkívül érdekes tapasztalataim és megfigyeléseimet éppen emiatt nem tehetem közzé; de azonfelül is szó nélkül kell hagynom azt a rendkívül sok igazságtalanságot és tájékozatlanságot, amivel ezt a pert mindenfelől kommentálták.

Azt azonban már mégsem vagyok képes szó nélkül elviselni, hogy b. lapjában valaki, – védőbeszédem

egy tételét összefüggéséből kitépve, – engem úgy tüntet föl, mint aki arra biztatom a gyermekeket, hogy szülei becsületének megtámadóját bátran *puffantsák le*. Ezt én, kérem, nem tettem.

Hiszen már a kiszakított tétel vége is mutatja, hogy én ilyenre a gyermekeket nem biztattam, hanem ha arra, hogy a fiúk apjuk becsülete védelmére merjenek föllépni s ne legyenek gyávák és körültekintetők. És természetesen ezt nem a „lepuffantással” összefüggésben mondtam.

Aki beszédemet hallotta, tanúságot tehet arról, hogy a vádlott fiúkkal együtt mindig megilletődve és fájdalommal beszéltem arról, hogy éppen a fiatalabb fiúnak kezétől akarata nélkül kiszaladt második lövés Áchim életét kioltotta. Ez pedig jóformán egészen az ellenkezője annak, hogy én a fiákat apjuk támadójának lepuffantására biztatom. Arra azonban biztatom a fiákat most is, hogy apjuk becsületéért merjenek föllépni és azt sárbatiporni ne engedjék. Ez azonban egészen más, mint amit b. lapja a nyakamba akaszt.

Nem is az igazság érdekében, hanem pusztán a *valóság* eltorzított képének helyreállítása végett kérem, kegyeskedjék azt a közleményt ily értelemben helyreállítani. Ezt is csak azért kérem, mivel Nagyságodat úgy ismerem, aki akármilyen küzdelemben is az igazságot keresi és ebben mindenkor egyformán gondolkoztunk.

Vagyok kitűnő tisztelettel,

Budapest, 1912. február 1.

híve

Kenedi Géza.”

Magyarázat. Lapunk múlt számának e helyén nem megemlítése előzetes tudtom nélkül, a szerkesztő jóakarátának túltengéséből, teljesen akaratom és ízlésem ellenére történt.

Glücklich Vilma.

Egyedül álló nők lakásai. Az a bizalmatlanság és sok esetben rideg elutasítás, amely az egyedül álló nőket lakáskeresés közben fogadja, bírta rá a német asszonyokat, hogy a viszonyok megjavítása céljából egyesületbe tömörüljenek. Berlinben megalakították a »Vereinigung für Frauenwohnungen« című szövetséget, mely a lakáskereső nők és háztulajdonosok között a közvetítő szerepére vállalkozik. A háziurak egy része már kötelezte magát egész emeleteknek női lakások céljára való átengedésére. Ezekhez a lakásokhoz közös konyhát is létesítettek. A szövetség azonban nemcsak ezeket a lakásokat közvetíti, hanem nyilvántartja a város minden részében kiadó bútorozott és bútorozatlan szobákat és díjtalanul juttatja a hozzáforduló nőket megfelelő hajlékhoz. Ezenkívül pedig a hatóságoknál sürgeti megfelelő népszállók építését.

Új női iskolák. Szociális iskola nyílt meg Bécsben a múlt év őszén leányok részére a Cottage-Lyceumban. Az iskola elméleti és gyakorlati oktatást kíván nyújtani a szociális tevékenység terén; az oktatással kapcsolatosan ugyanis ismertető kirándulásokat terveznek, Henriette Herzfelder író vezetésével. – A »University of London* nők részére tanfolyamot hirdetett a háztartási tudományok«, »Home Science and Economics« elsajátítására. A tanfolyamot három évre tervezik és mivel a tudománynak ilyen illusztris hajlékába vonul be az eddig meg-

vetett háztartási tudomány, csak természetes, hogy a főszólyt az elméletre helyezik. Biológia, kémiai, fizika, pszichológia, egészségügy, gazdaságtan, etika stb. lesznek a tanítás legfontosabb tárgyai; nehezen fogja mindezeket értékesíteni tudni a leendő háziasszony, ha három-négy tagból álló kis [család szűk háztartását] vezeti; azért ez a tanfolyam valószínűleg hozzájárul majd a háztartás munkájának a gyakorlatban amúgy is mindjobban terjedő központosításához. Az egyetemen képzett háziasszony, vagy – háziférfi bizonyosan anyagiilag is kielégítő munkakört keres új tudományához.

Különféle. Az »In freien Stunden« című német folyóirat címfedélpályázatán a résztvevő 15 *művész közül* Ilse Schütze-Schur asszony nyerte el az 500 márkás első díjat. A jury tagjai: Max Liebermann és Max Slevogt voltak. – Miss Margaret Ashton manchesteri városi tanácsost, az ottani egyetem *díszdoktorává* avatta. Miss Ashton városi tanácsossága alatt olyan újításokat vitt keresztül, melyek a város adminisztrációját egész új alapra fektetik. Miss Ashton a választójogi szövetség vezető hölgye. – Az Egyesült-Államok egyik legmagasabb állású hivatalnoká Margaret Kelly, akit az állami pénzverő hivatal *igazgatójává* neveztek ki. Miss Kelly felelősségteljes állása rangsorban közvetlenül a miniszterség után következik. – Az angol suffragettek legközelebb kiállítás rendeznek női találmányokból. A kiállítás sikerét biztosítja az angol női társadalom intenzív részvétele az előkészítési munkájában. Az elmúlt esztendőben magában Londonban 700-nál több női találmányt szabadalmaztak.

IRODALOM.

A békemozgalom orgánuma. A magyar békemozgalom fejlődésének örvendetes jele önálló orgánumnak megindítása. »Nemzetközi élet« címen Harsányi Jenő szerkesztésében csinosan kiállított, havonként egyszer megjelenő lap számol majd be a mozgalom, tudnivalóiról.

Az »Irodalom« rovat egyéb anyaga helyszüke miatt kiszorult.

Szerkesztő üzenetei.

Sz. J. Berlin. Sajnálattunkra nem közölhetjük.

Dr. M. L. Szerkesztő az időtájt külföldön IMZ. Csak március vége felé fogadhatná látogatását.

Elvált asszony. Ezt a nehézséget egy kis következetességgel leküzdheti, ön már nem Kovácsné, mert Kovács úrnak már nem neje; de nem szólítható Horvát-nénak, mert nem neje Horvát úrnak, hanem lánya. Horvát kisasszonynak sem szólíthathatja magát; természetes tehát, hogy Önnek a Horvát asszony megszólítás jár.

Vidéki. Ilyen természetű magánügyekkel nem foglalkozunk.

Olvasó. Ez speciális magyar tünet. Radikálisnak lenni a végletekig és a feminizmust gyakorlatában és teóriájában semmibe se venni, félremagyarázni, közömbösen vagy gorombán bánni vele. Miért legyen éppen »Az Est« kivétel e magyar szabály alól?

Grace Darling.

Írta: *Bránd Margit**)

Anglia legészakibb részén, Northumberland grófság keleti partjaival szemben, fekszik egy szigetsoport, melynek a hajózásra veszedelmes szirtjei sok gyásznak és szerencsétlenségnek lettek már okozói. A szigetek legnagyobb részén egy fűszál sem zöldül, mintha átok feküdne az idők végtelensége óta szelekkel és hullámokkal küzdő komor bazaltsziklákon, s a fölöttük keringő sirályok bús sikoltása még kísértetiesebbé teszi kietlen képét a sziklacsoportnak, amelynek összes lakói a Longston Island világító tornyának öre és annak családja.

1838. őszének egy viharos éjszakáján a Forsfarshire nevű hajó, 24 főből álló személyzettel és 39 Northumberlandba készülõ utassal megrakodva, élet-halálküzdelmet vívott a fékevesztett tengerrel, mikor az ijesztő sötétségből hirtelen előtűnt Longston Island világító tornyának fénye. Ez a fény, mely a honi partok közelségét jelezte, új erővel és bizalommal töltötte el a csüggedőket, mikor az orkán a hajót elragadva oly hevesen csapta egy éles, kiálló sziklához, hogy rajta a szó szoros értelmében ketté törött.

Az elemekkel való rettenetes küzdelem után, végre sikerült a matrózoknak egy csónakot szabadabbá tenni, a melyben – miután a vihar átszállásközben néhányukat elsöpörte – 9 embernek sikerült elhelyezkedni. Ezeket az orkán a nyílt tengerre sodorta. Egy véletlenül arra haladó korvetta legénysége megmentette őket.

A visszamaradtak közül azokat, akik a hajó hátsó részén tartózkodtak, köztük a kapitányt és feleségét, nem sokára a mélységbe rántotta a vihar. A kettészelt hajó másik fele, a szirtek közé ékelve, ellentállt még a szélvész ostromának, s a rajta levők remegve kapaszkodtak a roncsokba, gyötrelmes halálfélelem közt várva, mikor nyeli el őket is a falánk hullámszörnyeteg tátongó torka. A halállal vívódók segélykiáltásai hiába hangzottak volna el a végítélethez hasonló éjszakában, ha véletlenül nincs egy fiatal leány a közeli Longston Island szigetén.

Grace, a toronyőr leánya, álmából fölriasztva, aggódva nézett ki a viharba, melynek zúgásán keresztül, mintha végveszedelemben forgó emberek vészkiáltása hargzana feléje. Első percben maga sem tudta, nem-e aggodalmaktól fölízgatott képzelete űzi vele játékát csupán. Mindannyiszor, ha az Északi tengeren oly gyakori viharok félelmes erővel csapkodták a világítótorony falait, emberszerető szíve, telve részvétellel azok iránt, kiket útban ért a pusztító orkán, nem hagyta nyugodni és egyszer már éberségével nagy veszedelemnek lett az elhárítója.

Évekkel azelőtt, mikor egyszer megint tele aggodalommal a viharos tengert kémlelte, a hullámok szemeláttára zúztak széjjel egy hajót a sziklákon. Grace segélykiáltásaira ott termett apja és véletlenül a szigeten időző bátyja, kik csónakon segítségükre sietve a hajótörötteknek, szerencsésen megmentették őket.

A Forsfarshire katasztrófája éjjel 3 órakor történt és már hajnalodott, mikor Grace figyelmeztette apját a

hajótöröttek segélykiáltásaira. Darling, a toronyőr, bátor ember volt, aki szívesen sietett a bajban levők segítségére; de ezúttal Grace hiába könyörgött neki, hogy kísértse meg a hajótöröttek megmentését. Darling ezen a végzetes napon az egyedüli férfi volt a szigeten, és a haragos elemek tombolása még vadabb volt, mint máskor. Őrütségnek tartotta tehát ilyen körülmények között kimerészkedni a fölbőszült tengerre, csónakon, melyet úgyis mindjárt fölborítának a hullámok, melyeknek rettenetes erejevei már gyermekkorában megismerkedett.

Egyszer, mint kis fiú, a házuk ajtaja előtt játszott, mikor azon vette magát észre, hogy apja, aki előtte viselte a toronyőr tisztét, hirtelen karjaira kapja, míg másik kezével anyját ragadja meg, és futni kezd velük. Egy az eddiginél hatalmasabb hullám közelgett a szigethez, irtózatossá erővel söpörve el a világítótoronyt a melléje épült lakóházzal együtt. Ha az idősebbik Darling csak egy pillanatra késik, vagy nem jól választja a menekülés irányát, ott vesznek ők is valamennyien.

Nem gyávaság, csupán okosság volt az, ami a veszedelemhez szokott férfit visszatartotta attól, hogy életét kockára tegye a siker minden reménye nélkül.

Aki valaha lenn időzött az Adria partjain, láthatta, hogyan menekülnek a kisebb járművek sirokkó közelébe a biztos kikötőkbe, s hallhatta, hányszor válik végzetessé egy közepes vihar a csónakon vagy bárkán kintrekedtekre, pedig az Adria legnagyobb háborgása az Északitengeren tomboló orkánokhoz képest csak olyan, mint a gyermek haragja az óriás dűhe mellett.

De Grace nem hallgatott apja ellenvetéseire; ő csak a vészkiáltást hallotta, melyet a kétségbeesés küldött feléje a vihar szárnyain. A leány rábeszélésére végre beleegyezett az apa, hogy együtt megkísértsék a lehetetlent. Miközben a csónakot vízre bocsátották, a toronyőr felesége szemrehányóan kiáltotta leánya után: „Grace, ha apád nem tér vissza, átkozni foglak, amíg élek.”

De Grace a nyomorultak segélykiáltásaitól nem hallotta anyja átkait.

Mikor a hajnal első sugarait küldte a szomorú éjszakába, a hajótöröttek örömujjongva üdvözölték a közelgő csónakot, aggodás és remény közt nézve, hogyan temetkezik el és hogyan tör újra előre a hullámhegyek között.

Amint a lehetőségig közel értek a veszedelmes szirtekhez, a férfi kiugrott a sziklára, a leány pedig erőteljes evező csapással messze vissza evezett a tengerbe.

Most következett a földadat legnehezebb része. Nemcsak hogy egyedül kellett a leánynak megbirkózni a haragvó elemekkel, egész hidegvérét és számító okosságát harcba kellett vinnie, mert egy pillanatnyi ijedség, egy hibás mozdulat semmivé tehetné őt a csónakkal, rója és a hajótöröttek menekülésének egyetlen eszközeivel együtt.

A szerencsétlenek örömeinek látása új erőt öntött belé, úgy hogy nagy ügyességének sikerült a szinte lehetetlen: baj nélkül a végzetes szikla közelébe férközött és apja egymásután emelhetette a csónakba a megmentetteket.

*) Néhai munkatársunk hagyatékából.

A hajótöröttek között volt egy asszony, Mrs. Dawson, ki két kis gyermekét magához szorítva küzdötte át a rettenetes éjét, egy pillanatra se bocsátva le őket fásult karjairól; pedig akiket a halálfélelem önkívületében is úgy őrzött, két élettelen kis tetem volt már csupán.

Az utat vissza, Longston Islandra szintén baj nélkül tették meg. Grace elszántsága és bátorsága kilenc, kínos halálra szánt embert adott vissza az életnek.

Az elátkozott sziget hősnője 23 éves, rendes növésű, szép leány volt, aki gyakran betegeskedett, s akinek külseje nem árulta el az erőt, mely fiatal karjaiban rejtlett. De nemcsak testi ereje miatt érdemelt bámulatot, hanem főként a szellemi tulajdonságokért, melyek lehetővé tették neki ezt a szinte lehetetlennek látszó tengerészbravúrt.

Önfeláldozó bátorsága, önuralma, hidegvére a veszélylyel szemben, ügyessége, mely diadalra segítette a dühöngő elemek ellen, az egész világ csodálatát vívták ki számára.

Az angol nép büszke volt honfitársnőjére. A királynő és környezete ajándékokkal, egyesületek és magánosok hízelgő üdvözetekkel halmozták el. Költők, festők, szobrászok siettek örökéletűvé tenni Grace Darling dicsőségét, és egy tekintélyes pénzösszeg, a szegények filléreiből és a gazdagok aranyaiból összegyűjtve, fejezte ki a nemzet elismerését.

Grace csak négy esztendővel élte túl a napot, mely annyi dicsőséget szerzett neki. Nevét a történetírás oda helyezte, az őt megillető helyre, Anglia nagy asszonyainak nevei közé.

Egy véletlen napfényre hozta Grace Darling kivételes tulajdonságainak kincseit; de ki tudja hány, az övéhez hasonló, értékes asszonyi élet múlik el, az emberiség örök kárára, anélkül hogy valaha tért és alkalmat talált volna képességei érvényesítésére. Pedig ki állíthatja, hogy nem volna szerencse a társadalomra nézve, ha ők ülnének, olyan részeges, sikkasztó, megvásárolható, lelkiösmeretlen emberek hivatalaiban, akiknek minden előnyük abból áll, hogy ők – férfiak.

Körülbelül 10 év előtt történt, hogy egy felhőtlen nyári délutánon az „Ilka” kirándulókkal tömve indult Abbáziából Fiúméba. A tenger tükre sima, szellő csak annyi, hogy kellemesen enyhítse a Kvarnero fölött ragyogó nap tüzet. A teljes biztonság érzetében, élvezve a kirándulás örömeit, gondtalanul csevegő csoportokba verődve, ültek a szorongásig megtelt hajón papok, nászutazó párok, gyermekek sétaközben szedett virágokkal megpakodva, férfiak, asszonyok a társadalom minden rétegéből. Néhány fiatalember egy csinos, feltűnően üde, piros arcú varróleányka körül csoportosul. Tiszta, csengő kacagása minduntalan kihallatszik a beszélgetők csoportjából.

A hajó már ott van a kikötőben, már befordul a móló felé, mely tele van türelmetlen, hozzátartozóik érkezését váró sétálókkal, mikor egy hatalmas lökés rázza meg a hajó minden porcikáját, olyan recsegés és ropogás között, hogy a rajta ülőknek az az érzése támad, mintha a világ omlana össze körülöttük.

Az Ilka neki ment egy másik hajónak, és hatalmas léket kapott az oldalába. Sírás és káromkodás mindenfelé. A kis varróleány arca most olyan fehér, mint a kréta; ajkai mozognak, de nem tud szólni, keze, lába remeg, de nem tud felállni, és egy lélek sincs többé mellette. Egy fiatalember hülyén maga elé meredve, egyik lábáról a másikra tipegve, a legteljesebb gyámoltalanság kifejezésével motyogja: „Sülyedünk, sülyedünk. Anyák rémülten szorítják magukhoz gyermekeiket. A néhány nő, ki még öntudatnál van, a férfiak felé tekint segélyt keresve, de azok is valami ijeszítően merev, halálos iszonyattal teli pillantással néznek maguk elé, vad tekintetük kiabálni látszik: „Nincs remény, nincs menekülés.”

A hajó, melynek belseje úgyszólván egyetlen helyiségből áll, néhány másodperc alatt megtelik vízzel, melynek súlya ijesztő és zsákmányára törő fenevad ordításához hasonló *zúgás* közt húzza lefelé. A férfiak keresztül gázolva a sírógörcsben vonagló asszonyokon, úszással próbálnak menekülni, de a sülyedés okozta forgatag magával rántja őket is. Az egész rémes jelenet néhány perc alatt játszódik le, a parton várakozók szemeláttára.

Az egész rettenetes szerencsétlenségnek pedig nem valami elkerülhetetlen elemi csapás volt az okozója, hanem csupán az a körülmény, hogy a kapitány, a jó bor lévén a gyengéje, ismét a kellesténél mélyebben talált a boroskancsóba nézni, és borközi állapotban nekiment egy szemközt jövő gőzösnek.

A kevés számú megmenekültek között volt a kapitány is, aki a hideg vízben hirtelen annyira kijózanodott, hogy a partra tudott úszni.

Ehez a két jelenethez, kevés fantáziával, hozzá lehet képezni egy harmadikat.

Ha elő lehetne varázsolni a föld alól a hőslélkű angol leányt, és az Ilka kapitányát, az egyiket a sírból, a másikat a pincéből, ahol nyugdíjaztatása óta szokta unalmát borba fojtani, és ha mindketten, egy-egy hajó parancsnoki hidján, megjelennének valamely kikötőben, épületes látvány lenne, hogyan tódulna mindenki az asszonykéztől kormányzott hajóra, és hogyan maradna üres ezé a kiváló férfiúé.

Az Ilka szerencsétlenül járt utasaira nézve kevés vigasztalást rejthetett az a gondolat, hogy egy ahhoz a dicső nemhez tartozó ember sülyesztette el őket, mely Wagnert, Shakespearet, Dantet, stb. adta a világnak. Rájuk nézve mindenesetre jobb lett volna, ha életük biztonsága egy asszony kezében van, aki nem lángész, de aki – józan.

A Nők Választójogi Világszövetségének VII. Kongresszusa.

Budapest, 1913. június.

IRODA:
VII., ISTVÁN-ÚT 67.

A szerkesztésért felelős: **POGÁNY PAULA**

Telefon: 117—58.
Sürgőnycím: **SUFFRAGIUM.**

A kongresszusi nagybizottság március 20-án d. u. 5 órakor tartja alakuló ülését a Tudományos Akadémia üléstermében. (Meghívó a címlapon)

Mult havi kimutatásunk óta gyűjtésünkhöz hozzájárult:	
Ágoston Péterné (harmadik részlet)	10.— K
Berczik Árpád	20.— „
Farkas Ilus, H.-M.-Vásárhely	19.— „
Feldmann Bódogné, Szombathely	11.— „
Foncière biztosító	50.— „
Halász Józsefné, H.-M.-Vásárhely	25.— „
Kárász Józsefné (Szeged)	15.— „
Kopári Jenőné (Marcali)	16.50 „
Kurzweil Gáspárné	20.— „
Reinitz Ernő	10.— „
dr. Schmitt Henrikné, Kolozsvár	18.50 „
dr. Steinberger Sarolta	200 — „
Szegvári Sándorné	60.— „
Szirmay József	10.— „
Zipernovszky Károly és neje	300.— „
Zorkóczy Samuné	20.— „
Hajnal Adolf 4.—, Meller gyerekek perselygyűjtése 2., Hubert Emil 2.—, Rösner Valéria, Nagybánya 2.—, Berger Henrikné, B.-bánya 1.80, Szabolcsi hitelbank, Nyiregyháza 2.—, Csizmadia Pál 2.—, Gergely Edéné 6.—, Kabos Mártonné 7.50 K	29.30 „
<i>Bak Elza gyűjtőivén:</i>	
Bak Elza 20.—, Lackovich Ilona 2 —, Odor Emilia 3.—, dr. Austerveilné 3.—, dr. Bacherné 3 —, Mészölyné 1.—, Kovács György 3.—, Bak Sománé 2.— K	37.— „
<i>gróf Haller Györgyné gyűjtőivén:</i>	
gróf Károlyi Imre	1000.— „
?	70.— „
<i>Kármánné A. Márta gyűjtőivén:</i>	
Strickerné Polányi Laura dr 20.—, Reichard Árminné 20.—, Bénkő Árminné 20.—, Murai Róbert 10.—, Mandello Hugó 10.—, Roulette nyerevény 10.—, Pollacsek Károlyné 8.— K	98.— „
<i>Mortensohn Blanka gyűjtőivén:</i>	
N. N. 1.—, Mortensohn Blanka 2.—, Klein Irma 1.—, Hafkofszky Jenőné 1.—, Hritz Árpád 1.—, Husz Mariska 2.—, Knotek Anus 1.—, Fröhlich Elsa 1.— K	10.— „
<i>gróf Pejacevich Katinka gyűjtőivén:</i>	
báró Liphay Béláné	1000.— „
?	55.— „
<i>Spády Adél gyűjtőivén:</i>	
Löbl Ödön	200.— „
<i>gróf Teleki Sándorné gyűjtőivén:</i>	
Mr. Corbett	120.— „
Eddigi kimutatásunk	11548.36 „
Összesen	14972.66 K

Ezen összeghez számíthatjuk továbbá a Budapest székesfőváros által a kongresszus céljaira megszavazott 5000 koronát is.

A főváros határozatát érdekes vita előzte meg. Dr. Gálos Kálmán, az idegenforgalmi társaság igazgatója idegenforgalmi szempontból nem bánta az összeg kiutalványozását, de ellenezte a főváros hivatalos részvételét a kongresszuson. Bárczy István polgármester gyönyörű sza-

vakkal utasította vissza a szegyenparagrafust „olyan mozgalommal, szemben, amelyben a világ szellemi elitje vesz részt”. Ugy a polgármester, mint Pető Sándor országgyűlési képviselő és Zipernovszky Károly egyetemi tanár kimerítő megokolással foglaltak állást Gálossal szemben, aki készséggel vissza is vonta indítványát, a melyet Polónyi Géza a vendégszeretet nevében is ellenzett.

Február havában élénken folyt a kongresszus előkészületeinek munkája. Bár az egyes bizottságok nem üléseztek, mégis folyt a szorgos belső munka.

Újabb gyűjtőivel és pénzgyűjtő perselyekkel készségei szolgálunk még. Nagyon kérjük azonban mindazokat, akiknél már van gyűjtőiv, hogy gyűjtésük eredményét legkésőbb minden hó 20-ig küldjék be.

Aki még nem kapott gyűjtőivet vagy perselyt, szíveskedjék azt a titkárságnál sürgősen bejelenteni.

Tagtársaink figyelmébe ajánljuk, hogy a fővárosi és a vidéki pénzintézetekhez átiratot intéztünk aziránt, hogy a nyereség szokásos szétosztásánál kongresszusunk céljaira is juttassanak. *Akik akár közvetlenül, akár közvetve összeköttetésben állanak vidéki vagy fővárosi pénzintézettel, nagy szolgálatot tesznek ügyünknek, ha befolyásukat kongresszusunk javára érvényesítik*

Sorsolásunk határnapját 1912. május 2-ikára halasztottuk.

Kérjük tehát mindazokat, akik sorsjegyeket eladtak, szíveskedjenek ezt az érdekeltek tudomására hozni.

Január 31-én tartotta alakuló ülését az *ifjúsági bizottság*. A nagyszámban összegyűlt érdeklődők nagy lelkesedéssel vállalták a rájuk rótt feladatot, amely egyelőre idegen nyelvek intenzív tanulásából, a kongresszuson képviselendő országok viszonyainak alapos tanulmányozásából és a magyar ifjúságnak — külföldi példához hasonlóan — a kongresszusi munkába való szervezéséből áll. Az ifjúsági bizottság elnökévé egyhangúan Békassy Flórárt, alelnökévé Nagy Dénest, titkárrá Szirmay Károlyt, jegyzőjévé Markovszky Mariskát választották meg.

A *tolmácsoló bizottság* nagyszámú jelenlevők részvételével február 29-én tartotta a Feministák Egyesületében megalakulását. *Szirmay Oszkár* fáradhatatlan buzgóságának is köszönhető az a nagy érdeklődés, mely a társadalom minden rétegéből olyan imponáló méretekben nyilvánul kongresszusunk iránt. Elnökül Szirmay Oszkár, alelnökül Szántó Menyhért, titkárrá Behr Hildát, jegyzőül Jemnitz Jolánt és Lamberger Józsefné választotta meg a bizottság.

A tolmácsoló bizottságba munkára jelentkeztek mindazok, akik több idegen nyelv tudásával biztosíthatják e bizottság minél eredményesebb működését. Ugyisint szívesen látják az angol és francia nyelvű tanfolyamra mindazokat, akik nyelvek tudásában tökéletesíteni óhajtják magukat.

A pénzügyi bizottság gróf Haller Györgyné elnöklété alatt különböző tervek kidolgozásával foglalkozik, melyek célja bennünket a szükséglet százezer korona megszerzéséhez közelebb vinni. *Természetesen e törekvésünk sikerét nagyban elősegítené, ha a gyűjtőivel és perselyek gazdag adományokkal kerülnének vissza hozzánk.* Itt hangsúlyozzuk újból, hogy a gyűjtőivel csak egy év múlva küldendők vissza, azonban a befolyó pénzek havonként elszámolandók.

Kongresszusi irodánk minél tökéletesebb szervezésére bizottságunk ügyvezető elnöke és főtíkára Berlinbe utazott, a „Deutscher Frauenkongress” impozáns és a maga nemében tökéletes irodájának tanulmányozására.

Ügyvezetés:
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
TELEFON: 98-67.
**Postatakarékpénz-
tárl cheque-
számla: 24625. sz.**

**A FEMINISTÁK EGYESÜLETÉNEK,
VALAMINT FELVIDÉKI ÉS NAGYVÁRADI
FIÓKEGYESÜLETEINEK
HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.**

Gyakorlati Tanácsadó
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
**Hivatalos órák: kedden
és pénteken 6-8-ig.
Magántanítók elhe-
lyezése ugyanekkor.**

A szerkesztésért felelős: Glücklich Vilma. – Tagsági díj tetszés szerint; legalább évi 10 korona.

**A politikai propaganda költségeinek fedezé-
séhez ujabban hozzájárultak:**

V. ker. Népház.....	10.- K
(Dr. Bálint Aranka előadása alkalmából)	
Sch. N.....	4.-
Szegvári Sándorné.....	10.-
Tomasek Emma.....	4.-
Zorkóczy Samuné.....	20.-
Eddigi gyűjtésünk.....	8480.28
Összesen	8528.28 K

Márciusi munkaterv.

6-án, 13-án, 20-án és 27-én, szerdán este 6 óraker egyesületünkben: Az ifjúsági csoport folytatólagos semináriuma *Charlotte Perkins-Gilman* elméletéről.

14-én, csütörtökön este 6 óraker egyesületünkben: *Vitaértekeztet*, melynek tárgya: Az ethika problémája és a nőmozgalom. Előadó *Szegvári Sándorné*.

20-án, szerdán d. u. 5 óraker a Tudományos Akadémia üléstermében:

A kongresszusi nagybizottság megalakulása, amelyet *gróf Teleki Sándorné bevezető előadása* készít elő.

26-án, kedden este 6 óraker egyesületünkben:

Dr. Edelmann Menyhért, a nagyváradai áll. gyermekmenhely igazgatójának előadása: A magándajkságba adott gyermekek helyzetéről,

29-én, pénteken este 6 óraker a Lloyd-társaság dísztermében (V., Mária Valéria-utca 12., *főbejárat*):

közgyűlés,

melynek napirendjét külön meghívóban fogjuk közzétenni.

Februári krónika.

A február 4-i népgyűlés fölötté érdekes tanulságokat hozott számunkra; azért a *magánvéleményért*, amelyet helyettes ügyvezetőnk a Jogászegyletben kifejezésre juttatott és amelyért természetesen egyesületünk nem felelős – választmányunk sem vállalhatott vele szolidaritást, midőn legutóbbi ülésén tárgyalta – ezért a magánvéleményért egyesületünket tették felelőssé olyankor, midőn nem lehetett alkalmunk az álláspont tisztázására. Elfelejtettük a gyűlés rendezői most is, mint már annyiszor, hogy a Feministák Egyesületének megtámadása nem teszi jóvá azt a nagy hibát, hogy „általános”-nak hirdetik a választójogot, noha kegyetlen és igazságtalan censussal ki akarják belőle zárni minden társadalmi osztály nagyobbik felét.

Dr. Robert Michels előadása fájdalmas meglepetést hozott mindnyájunknak, akik a legmagasabb színvonalú külföldi folyóiratokban megjelent nagykomolyságú, értékes cikkeiből ismerni véltük határozott állásfoglalását a sexuális kérdés terén. Nem tudjuk: a kiadó kegyetlen hajszolásának tulajdonítsuk-e, aki most megjelent könyve érdekében fél Európán keresztül kergeti ezt az elismert sociológust; vagy annak a budapesti információnak-e, hogy „a budapesti asszony mindent olvasott, mindent látott, mindent tud; nem lehet előtte eléggé szabadon beszélni”, tény az, hogy tudományos tárgyalás helyett könnyű csevegést hallottunk, határozott állásfoglalás helyett ingadozó nézet jutott kifejezésre. Az előadó maga is úgy érezte utóbb, hogy közönségünk mást várt tőle.

Szülői értekezletünk Lamberger Józsefné előadása nyomán azt a kérdést vitatta meg: arányban áll-e az asszony mai nevelő munkájának értéke azzal az áldozattal, melyet az anya idő, energia, egyéni hajlamok megtagadása alakjában hoz? A nevelést szolgáló pszichikai behatások elemzése alapján az előadó arra az eredményre jutott, hogy 1. az eredmény korántsem arányos a nevelésre fordított idővel és energiával, sőt nem egyszer károsítja a gyermeki psyche fejlődését a háborítatlan nyugalomnak a nevelők túlbuzgóságából származó hiánya; 2. az erős egyéniség, mint példa, mint a milieu egyik tényezője, sokkal jobban szolgálja a gyermek szellemi fejlődését, mint ha a környezet egy vagy több tagja a gyermekhez úgy vél alkalmazkodni, hogy teljesen lemond saját egyéni hajlamairól. Az előadást követő vitában résztvettek: *Hacker Boriska, Lampel Jenőné, dr. Márkus Dezső, Mellemé Miskolczi Eugénia, Szegvári Sándorné, Szirmay Oszkárné* és mások. A vitának egyik érdekes pontja az volt: milyen rész illeti a nevelésből az apát? A feminizmus alapvető elvei magukban foglalják a választ: mihelyt megszűnik az apák mai túlságos robotmunkája, mihelyt közösen fogják a szülők megkeresni a gyermekek felnevelésére szükséges anyagi eszközöket, az apákat egyéni rátermettségük szerint ugyanakkora rész illeti a nevelés gondjaiból, a gyermekre gyakorolható fejlesztő hatásból, mint az anyákat.

A központi háztartás tárgyában meg kellett szaktanunk a Palatinus r. t. igazgatóságával folytatott tárgyalásokat, mert a társaság nem ragaszkodott a tárgyalásaink alapjául szolgáló anyagi feltételekhez és technikai követelményekhez.

Sorsjátékunkat Pogány Paula tagtársunk indít, ványára május 2-ára halasztottuk. Reméljük, hogy addig sikerül eladnunk az eddig még el nem kelt sorsjegyeket is; olcsóságuk (1 K) és a kép: *Faust és Wagner* című Faust-illusztráció, neves festő-tagtársunk, *Pogány Willy* műve, könnyű feladattá teszi terjesztésüket. Maguk a sorsjegyek képes levelezőlap gyanánt is használhatók.

Külön meghívókat és értesítéseket nem küldünk.

**A NŐTISZTVESELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
ÉS ARADI, NAGYVÁRADAI, SZOMBATHELYI,
TEMESVÁRI FIOKEGYESÜLETEINEK
HIVATALOS ÉRTESETÉSEI.**

Postatak. 17764.
TELEFON 80-76.
Egyesületi helyiség;
VI., Andrássy-út 88.

A szerkesztésért felelős; Gergely Janka.

Az egyesületek tagjai díjtalanul kapják a lapot. – Évi tagdíj rendes tagoknak 12 K, kültagoknak 6 K.

Összejövetelek március havában:

6-án, szerdán dr. Bálint Aranka fővárosi tanár előadása „Németországi tanulmány utam” címen.

10-én, vasárnap d. u. a Népszálló megtekintése. Találkozás pontosan 1/3 órakor egyesületünkben.

13-án, szerdán Faber Oszkár tanár előadása.

17-én, vasárnap séta a budai hegyekre. Találkozás a zugligeti végállomáson d. e. 10 órakor.

20-án, szerdán Zeneeszlény Hajós Fülöpné, Hajós Fülöp, Sipos Dezső, Stromwasser Leó tanár, Katona Zoltán közreműködésével.

27-én, szerdán Mellemé Miskolczy Eugénia előadása.

A szerdai összejövetelek mindenkor este 7,29 óra kor kezdődnek. Belépődíj nincs. Tagok vendégeit szívesen látjuk,

Szaktanfolyamaink.

Most kezdődött továbbképző tanfolyamainkra még lehet beiratkozni. Tagtársaink jól teszik, ha minél nagyobb számban élnek az alkalommal és igyekeznek szakismerteteiket pótolni és felfrissíteni.

Magántisztviselők sztrájkja. Nem csupán egyesületünknek, hanem az egész magántisztviselővilágnak legnagyobb horderejű eseménye a közelmúltban az a sikeres bérmozgalom volt, melyet az Első Magyar Papíripar r.-t. tisztviselői indítottak helyzetük javítása érdekében. Lapunk mai száma külön cikkben foglalkozik ezzel a messzeható fontosságú eseménnyel; e helyen csak azt akarjuk tagtársainkkal közölni, hogy egyesületünk is készenlétben állott a bérmozgalom ideje alatt arra az eshetőségre, hogy a békéltetés nehéz munkáját végző testületet, a Magántisztviselők Országos Szövetségét támogassa. Erre nem volt szükség, mert egyfelől a szövetségnek a békéltetéssel megbízott ügyes közbenjárói és a közvélemény nyomása, másfelől a társaság igazgatóságának a tárgyalások során tanúsított konciliáns magatartása sikerre vitték a sztrájkoló kartársak igazságos követeléseit. Három értekezletben foglalkozott egyesületünk ezzel a fontos aktualitással. Egy ízben – a sztrájk második napján – a választmány és a tisztikar tanácskozott a teendőkről, két tagértekezleten pedig a már befejezett bérharc lefolyását és tanulságait ismertettük tagtársainkkal. Az egyik értekezleten egyesületünk ügyésze, *Besnyő Béla dr.*, a másikon titkárunk, *Willhelm Szidónia* voltak az előadók, akik más-más szempontból, de egyformán lelkesen és az ügy egyforma szeretetével foglalkoztak a kérdéssel általánosságban is, részleteiben is.

A nagy horderejű eseményről egyébként lapunk rendkívüli kiadása útján is értesítettük tagtársainkat, akiknek ebből az alkalomból is figyelmükbe ajánljuk a szer-

vezkedés fontosságát és azt a nagy veszedelmet, melyet egy esetleges bérharc idején minden szervezetlen kartársban látnunk kell.

Szerdai összejöveteleink megint három kitünő előadást és egy vidám házi estélyt hoztak. *Vágó József* iparkamarai titkár a tüke és munka harcának érdekes és reánk nézve most különösen aktuális kérdését ismertette alapos tudással és pompás előadásban, *Hauser Emma* dr. a kereskedői, illetve tisztviselői hivatásról mondott el egészségügyi szempontból nagyon érdekes és meg-szívlelésre méltó dolgokat, *Martos Viktor* mérnök pedig a természeti erők kihasználásának módjait ismertette vonzó előadásában. Egy estét a modern magyar irodalom néhány termékének ismertetésére fordítottunk.

Nőtisztviselők nyugdíja. Számos oldalról érkezett kérdezősködékre sommásan válaszolunk és az érdeklődőkhöz közöljük, hogy részünkről a Magántisztviselők Országos Nyugdíj egyesületéhez (V., Báthory-utca 5.) való csatlakozásnak vagyunk évek óta hívei és pedig nemcsak azért, mert az a legrégebb és valóban emberbaráti szel-lemben vezetett ilyenfajta intézmény, hanem azért is, mivel ha valahol, úgy épen a biztosításnál, a nyugdíjellátásnál helyes, sőt egyedül jó a nagy számokra támaszkodni. Melyik intézmény szolgálhatja jobban tagjai érdekeit, mint az, mely 18 év óta áll fenn és fejlődik és amely épen fejlődése fokozására is állandóan foglalkozik a kedvezmények szaporításának kérdésével? Ha van még megoldatlan és kívánni való a nyugdíjellátás körül, úgy ebből azt a következtetést levonni, mintha jobb lenne az ellátás nélküli állapot, vagy több előnyt nyújtana egy életbiztosítás vagy takarékkönyv, végzetes hiba lenne. Sokan drágálják a nyugdíjbiztosítás díjait. Erre válaszunk csak egy lehet: a matematika előtt meg kell hajolnunk. Ez pedig azt mondja, hogy ezekre a nagy díjakra szükség van, ha nem akarjuk, hogy idővel a nyugdíjalap képtelen legyen fedezni a nyugdíjakat. De ha drága is a nyugdíjellátás, ha találunk is még egy és más kifogásolni valót benne, kétségtelen, hogy mindazonáltal az egyedüli racionális módja a jövőnköntről való gondoskodásnak. Ezért hangsúlyozottan ismétljük, hogy a t. kartársak jobbat nem tehetnek, mint azt, hogy minél előbb belépnek a Magántisztviselők Országos Nyugdíjegyületébe.

Jó tanács. Mivel lehetne pótolni a rosszul fizetett tisztviselők járandóságait, hogy az elégedetlenséget ideig-óráig elfojtsák?

Klasszikus példát szolgáltatott erre egy a minap gyakran emlegetett iparvállalat.

Szegélyalap címen néhány százalékot levontak a beérkezett számlákból. A szegény szállítók túrték a számlák megnyirbálását, hiszen nyomorba kerülő tisztviselők felsegélyezéséről volt szó és ki ne volna jószívű, főképen, ha üzleti érdeke is úgy kívánja?

A nyájas olvasó azonban nagyon meg lesz lepve, ha elmondjuk, hogy ez az iparvállalat minden 3 hónapban szétosztotta a „segélyalapra” levont pénzeket a *fizetések arányában* a tisztviselők között.

Ilyenformán pótolta a silány fizetéseket és szegény igazgatóját és cégvezetőjét, akik sok-sok ezer korona fizetést húztak, *fizetésük arányában* és a gyakornokokat, akik 800 koronás évi fizetéseket „élveztek”, szintén a *fizetések arányában* segélyezte.

Van még humor a tisztviselői pályán.

Szombathely.

A szombathelyi nőtisztviselők egyesülete örvendetes fejlődése méltán tölt el mindnyájunkat jövő működésünk iránt való bizalommal és tagjaink összeírása, lelkes érdeklődése máris megteremtette egyesületük iránt a társadalmi és közgazdasági tényezők szimpátiáját. Eredményes munkálkodásunkat elismeréssel honorálják a nőtisztviselőket alkalmazó főnökök, akik közül hozzájuk intézett kérésünkre számosan juttattak üzleti évük lezárása alkalmával egyesületünk számára adományokat. A soproni kereskedelmi és iparkamara is méltányolva tagjaink üzleti továbbképzésére irányuló törekvéseinket. 100 korona segélyt szavazott meg közgyűlésén egyesületünk céljaira. Választmányunk, amely a múlt hét csütörtökén ülést tartott, örömmel vette tudomásul egyesületi életünk ezen biztató fellendülését és az érdeklődés felkeltése után most már nagyobb arányú taggyűjtésre vállalkozik. Az az élénk társasélet, amely csütörtökönként helyiségünkben folyik, máris több új tagot vonzott körünkbe és így taggyűjtésünk is biztató eredményeket ígér. Jelenleg tárgyalunk a tanítók egyesületével, amely szabad napjainkra a maguk tanítói körét egyesületi helyiségünkben helyezné el, amitől reméljük, hogy a tanítónők sorában sikerülni fog elosztatni a feminizmus törekvéseiről szóló tévhitet és a közös célért való küzdelemre sikerül majd a tanítónők közül is többet megnyernünk. E héten újra megkezdtük a gyorsírói tanfolyamot, amelyre az első órán 10 hallgatónk jelentkezett. Jelentkezéseket a titkár még elfogad. Miután közgyűlésünk küszöbön áll, a pénztári jelentés elkészítése előtt kérjük tagjainkat hátralekös tagsági díjaik befizetésére.

Halász Józsefné,

Temesvár.

Február 18-án tartottuk meg az előadássorozatunk második előadását. Dr. Déznai Viktor főreáliskolai tanár beszélt Velencéről tagjainknak és vendégeinknek. Elvezetett bennünket a középkor gazdag, hatalmas városába, ahol minden kincs az igaz művészet szolgálatába állt és megmutatta a mai várost, amely a régi nagyságnak emlékeiből, romjaiból él. Igaz élvezetet szerzett mindnyájunknak Déznai tanár úr szép előadásával, amelyért ezúton is köszönetet mondunk.

Örömmel látjuk, hogy tagjaink mily szép számban vesznek részt az előadásokon, azért folytatjuk ezeknek a rendezését. Legközelebb dr. Szávay Zoltán kamarai II. titkár beszél a magyar irodalomról. Az előadás pontos tárgyát és idejét a napilapokban közöljük.»

Március hó első felében tánccal egybekötött teaestélyt rendezünk tagjainknak. Bővebbet annak idején a napilapok fognak hozni.

Lukács Margit.